

Eva Zacharová

Deti, počte si zaspievať

Deti, podte si zaspievať

Zborník skladieb pre začínajúce detské spevácke zbory

Zostavila: Mgr. Eva Zacharová
Editorka: Dominika Semaňáková
Návrh obálky: Mária Hulmanová
Jazyková korektúra: Katarína Vrablicová
Rok vydania: 2016
Náklad: 800 ks
Tlač: Dolis, s. r. o.
© Národné osvetové centrum v Bratislave
© Fischer © Hrubín

ISBN 978-80-7121-352-9
EAN 9788071213529

Upozorňujeme, že pri používaní zborníka je potrebné dodržiavať ustanovenia aktuálne platného a účinného autorského zákona.

Obsah

Repertoár pre začiatčníkov (8- a 9-ročné deti)

Dezider Kardoš:	Pomôžeme slávikovi (<i>výber z cyklu</i>)	
	Milý ty môj kamarát	9
	Húsky, biele húsky	10
	Ponosa	11
	Slabý to chlap	12
	Čo si našiel	13
	Prosil líšku vlčík	14
	Kamaráti, prečo?	15
	Čo sa stalo v nedeľu	16
Oto Ferenczy:	Spievaná abeceda (<i>výber z cyklu</i>)	
	a	17
	g	19
	ch	22
	j	24
	š	26
	t	28
Ladislav Burlas:	Deti z nášho domu (<i>výber z cyklu</i>)	
	Žabia škola	30
Jaroslav Meier:	Mojim deťom (<i>výber z cyklu</i>)	
	Lastovička	31
	Zuza	32
	Zvonili na zvonček	33
Mikuláš Schneider-Trnavský:	Snehuliak	35
Kamila Šimonová:	S deťmi sa dá dohodnúť (<i>výber z cyklu</i>)	
	Pohoršenie hrocha	37
	Dromedár je ale ťava	39
	Nedajme sa, baby	41
Belo Felix:	Spievame v rytme I. (<i>výber z cyklu</i>)	
	Voláme vás	44
	Pre mamičku	46
Ivana Loudová:	Osa a bodliak	50
Mária Jašurdová:	Idú noty do roboty	55
Alojz Čobej:	Celý môj svet	63
Zdeněk Petr:	Drozd	64
Alojz Čobej:	Dobré ráno	64
	Letí motýľ	65
Oleg Viskockij:	Náš orchester	66
Ondrej Francisci:	Tam šťastný som	67

**Metodika nácviu uvedomelej intonácie, prezentovaná
na notovom materiáli ľudových piesní 68**

**Repertoár začínajúceho detského zboru (9- a 10-ročné deti)
ako doplnok k inštruktívnym ľudovým piesňam**

Kánony

Slovenské ľudové piesne:	Prídi, Janík premilený	111
	Prídi ty, šuhajko	111
	Spievaj si, slávičku	112
Ján Valaštan-Dolinský:	Zapejme, deti, pieseň	113
Slovenské ľudové piesne:	Ej, padá, padá rosička	113
Francúzsky kánon:	Len počujte zvončeky	114
Francúzsky kánon:	Kohútik	114
Joseph Haydn:	Kánon	115
Anonym:	Dona nobis pacem	115
Anglický nápev:	Podme spievať kánon	116
Luigi Cherubini:	Do, do, sol	117
Anglická melódia:	Kánon smiechu	117

Dvojhlasy

Eugen Suchoň:	Krbová pesnička	128
	Čo si šepocú veveričky	129
Tibor Frešo:	Mesiačik	131
	Počítadlo	132
	Hlúpy Ďuro	134
František Mrtvý:	Východoslovenské ľudové (<i>výber z cyklu</i>)	
	Vešelo še, dzifče	137
	Šalena ja bula	139
	Ej boboňec, boboňec	141
	Padalo jablučko	143
Belo Felix:	Leto	145
	Ulica	150
Alfréd Zemanovský:	Umelec	155
Peter Cón:	Zabarambarumbarimburujte si s nami	157
Peter Jantočšiak:	Deti a dúha	171

Milí dirigenti a učiteľia hudobnej výchovy!

Moje slová a skromné rady budú patriť predovšetkým vám, ktorí ste otvorili tento zborník s predsavzatím vytvoriť detský spevácky zbor.

Detský zbor je ako strom – za rok nenarastie!

Preto „slávu“ tak skoro nečakajte.

Ak však máte pevné zdravie, železnú vôľu a svätú trpezlivosť, úspechy zaručene prídu.

A pocit, že nežijeme zbytočne, je ten najkrajší. V tomto krátkom predhovore vám dám zopár rád z mojej dlhoročnej praxe na to, ako postupovať pri zakladaní detského speváckeho zboru, predovšetkým v základných školách.

Kedy začať? S kým začať? Ako začať?

Už prvý septembrový týždeň zjídite za deťmi druhých a tretích ročníkov základnej školy a zistíte ich záujem. Moje odporúčanie je, aby ste ešte neoslovovali žiakov prvého ročníka, pretože tí sa potrebujú vo „veľkej škole“ udomáčniť, naučiť sa čítať a písať. Taktiež vám odporúčam, aby ste nechodili ani do tried druhého stupňa. Prečo? Väčšina žiakov druhého stupňa pochádza z prostredia, kde nie je tradícia zborového spievania, a preto nemá vzťah k zborovému spevu. Vyhnete sa tak sklamaniam z nezáujmu detí o zborový spev. Deti si musíte vychovať, od malička im vštepovať potrebu ušľachtileho spevu a až potom sa dočkáte toho, že zo zboru nebudú chcieť odísť.

Urobili ste nábor, pevne stanovili čas skúšok (najlepšie v čase pobytu v školskom klube) a čaká vás prvá skúška vášho budúceho zboru. Od nej závisí všetko! Ak si deti nezískate na prvej skúške, stratia záujem o spev a na druhú už neprídu. Prinášam vám zopár rád, ako začať prvú skúšku.

Malým presunom stoličiek triedu premeníte na skúšobňu.

Začnite uvoľňovacími cvikmi v stoji, deti sa mierne kolíšu na špičkách nôh, vytrasú si ruky, chodia vystreté „s amforou“ na hlave a rukami voľne spustenými pri tele.

Pokračujte dychovými cvičeniami, ktoré je potrebné motivovať hrou (napríklad privoňať ku kvetinke a mierne jej rozfúkať lístky, lahučko smrkať – staccatový nádych, „plúť“ našpúlenými perami, fúkať na boľavý prst, napodobňovať zvuk vláčika, hada atď.). Dbajte na to, aby deti nedvíhali plecia, aby zadržali dych bez krčovitosti, všetko v radostnej nálade, voľne a plynule.

Potom prejdite na hlasové cvičenie – opäť formou hry. Na prvej skúške som tradične volila známu pieseň Kohútik jarabý, ktorú väčšinou poznali všetky deti (môžete si vybrať aj inú pieseň). Pieseň spievajte so sprievodom klavíra ako: vojaci, operní speváci, maznavé deti, zvieratka, vtáčiky a pod. V závislosti od hry dávajte pieseň vždy o poltón vyššie, čím budete sledovať hlasový rozsah detí. Ak do spevu pridáte výraz, pohyb, mimiku – hra bude zaujímavá a deti sa uvoľnia.

Ak zistíte, že niektoré deti spievajú príliš hlasno a na krku sa im tvoria „povrazy“ alebo sa im pri nádychu dvíhajú plecia, nekritizujte ich. Pristúpte k nim a sami sa premeňte na názornú pomôcku. Prehnaným spôsobom – „hrdelným revom“ – im predvedte časť piesne a potom im to zaspievajte znovu správne. Deti pochopia a urobia všetko, aby vás napodobňovali.

Na každú skúšku zboru si pripravte novú rozcvičku, ktorú podáte vždy ako hru. V mojej praxi sa mi osvedčilo toto:

Hudobný dialóg – učiteľ zaspieva otázku, dieťa zaspieva odpoveď (v riekankovej tercii, neskôr pridám 6. stupeň, so la so mi, neskôr klesajúci tónový rad 5 4 3 2 1).

Hra na ozvenu - učiteľ zaspieva krátky motív v mezzoforte, deti odpovedajú v piano.

Hra na operu - hra na spievanú krajinu, spievanú reklamu. Hra na vnímanie zvuku (bez spevu) - pohyb (poskok - stoj - tlieskaj), vyčítanka v piano s výraznou artikuláciou.

Hra s tónmi - v hĺbke tónov, v dynamike, v rytme, výške tónov 1. 3. 5. - fonogestika so zatvorenými očami.

Rozhovor brumendom - ukončiť bim, bam, bom - prepojiť hlavový register s krčným.

Hra na sirénu (hu) - glissando smerom hore - potom staccato 5 3, 5 6 5 3, 5 3 1 atď. (výborný spôsob, ako dostať hlavový tón a zbaviť sa krčného).

V týchto hrách som sledovala hudobnú pamäť, pohotovosť imitovať, rozsah hlasu, spevácku artikuláciu, predovšetkým však individuálnu diagnostiku detí. Z týchto hier vám vyjdú podnety na ďalšie hlasové rozcvičky, ktoré majú naprávať zistené chyby pri tvorení tónu.

Najčastejšie chyby pri speve detí:

- nedbalý postoj, skrčené nohy, lenivé držanie tela,
- dvíhanie brady,
- nádych do pliec (telocvikársky),
- krčovitý tlačný tón,
- hrdelný silný hlas,
- chybná artikulácia,
- nazálny tón,
- malý hlasový rozsah.

Na odstránenie chýb zamerajte hlasové rozcvičky (vždy hrou). Tie vám zároveň budú slúžiť aj na zjednocovanie rytmu, výšku a dĺžku tónov alebo na artikuláciu vokálov. Nezabudnite dbať aj na výraz. Akékoľvek cvičenie musí byť pre deti zážitkom.

Na každej skúške je potrebné deti naučiť novú pieseň. Bolo by ideálne, ak by malo každé dieťa aj svoj obal s notami, a to už hneď od začiatku. Okrem pocitu dôležitosti ho hneď učíte orientovať sa v partitúre.

Čo spievať?

Začnite jednoduchými jednohlasnými piesňami so sprievodom klavíra. V prvom roku trvania zboru, samozrejme, imitačnou metódou, no žiada sa už aj uvedomelá práca s rytmom, aspoň v piesňach s jednoduchým rytmom. Prostriedky uvedomelej vokálnej rytmizácie sú rôzne (napríklad tá, tene atď. či iné ti, tá). Prácu veľmi urýchlia, najmä u detí, ktoré nenavštevujú základnú umeleckú školu. Veľmi obľúbené hry s rytmom môžu pokojne tvoriť aj časť skúšky zboru - podporíte kreativitu detí.

Každá skladbička, pieseň, ktorú nacvičíte, musí byť malým umeleckým dielom, výrazovo prepracovaným (tempo, dynamika, frázovanie) a na tvárach detí sa musí zračiť radosť zo spevu. Nezabudnite, že aj vy musíte prežívať skladbičku spolu s deťmi - spoločný zážitok je budúci úspech zboru. Na konci prvého roku nového zboru pripravte pre rodičov malý koncert (nezabudnite, že vychovávate aj rodičov). Nebojte sa spestriť ho hrou na telo, rytmickými nástrojmi, kresbičkami detí či jednoduchým pohybom. Ak na prvom koncerte bude dominovať radosť zo spevu nad jeho kvalitou, nezúfajte! Vaša cesta je správna - stromček práve zapustil korene a môže rásť.

Ak už pracujete so staršími deťmi (4. a 5. ročníky), tak vám odporúčam mať skúšky dvakrát týždenne po jednej hodine. Môžete spievať aj piesne s väčším hlasovým rozsahom - po e², náročnejšie kánony, populárne detské piesne či regionálne v úprave pre dvojhlas. Sledujte, či sa hlasová kultúra skvalitňuje (mäkký hlasový začiatok, legátový tón, neutralizácia vokálov, artikulácia atď.). Aj druhý rok trvania zboru ukončíte koncertom pre rodičov. Jeho dramaturgia musí byť pestrá a piesne kontrastné. Odporúčam vám, aby ste koncert začali i skončili piesňou, ktorá sa deťom najviac páči a ktorú spievajú už dlhšie. Vyhnite sa sklamaniu, ktoré prináša tréma. Úspešné koncerty vám otvoria bránu do ozajstného zborového umenia. Vaše deti tak budú pripravené vykročiť na cestu za krásou hudby. Vás bude na nej sprevádzať šťastie detí a úcta ich rodičov.

Prajem vám veľa úspechov pri práci s vaším speváckym zborom!

S úctou

Eva Zacharová

Edičná poznámka

Zborník „Deti, podte si zaspievať“ je druhým rozšíreným vydaním zborníka skladieb, ktorý vyšiel v Národnom osvetovom centre v roku 1998 pod názvom „Deti, podte si zaspievať – zborník skladieb pre školské detské spevácke zbory“. V porovnaní s prvým vydaním je druhé obohatené o niekoľko nových skladieb mladšej generácie hudobných skladateľov, konkrétne Kamily Šimonovej, Márie Jašurdovej a Petra Jantoščiaka. Z toho dôvodu nie je grafická podoba a forma skladieb v zborníku jednotná.

Pozn.: Delenie slov sme prispôbili pravidlám slovenského pravopisu. Pri spievaní si ich však zbormajstri môžu upraviť podľa vlastných potrieb.

Milý ty môj kamarát

Dezider Kardoš/Ernest Petrík

Vivo

The musical score is written in 2/4 time. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the left hand and chords in the right hand. Dynamics include *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), and *marcato simile*. The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are in two parts: 1. and 2. The first system covers the first two lines of lyrics, the second system covers the next two lines, and the third system covers the final line.

1. Mi - lý ty môj ka - ma - rát, po - dal by ti
2. Mi - lý ty môj ka - ma - rát, chcem ti dob - rú

ru - ku rád, ke - by som ju ne - mu - sel po - tom dl - ho
ra - du dať: Čers - tvá vo - da ne - hry - zie, ne - mu - síš sa

u - mý - vat.
jej ty bát.

Húsky, biele húsky

Dezider Kardoš/Ernest Petřík

Moderato

1. Hús-ky, bie-le hús - ky, na-šej ma-lej
2. Kde si ich prať má - me, to je všet-kým

Zuz - ky, kde si vy pe-rie-te va-še pek-né blúz - ky?
zná - me: Vo vo-de čis-tuč-kej kú-pe-me sa stá - le.

p *pp rit.*

Ponosa

Vivamente

Dezider Kardoš/Ernest Petřík

Na Dor - ku je veľ - ká po - no - sa,
po - no - sa, že si str - ká prs - ty do - no - sa, do no - sa.
Ne - rob - že to, mi - lá Dor - ka, bu - deš mať nos jak u -
hor - ka.

mf *f* *mf* *p* *ritardando e morendo*